

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia ..... 2019 r.

w sprawie apelu do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej o podjęcie skutecznych działań i likwidację zagrożeń jakie stwarzają odpady niebezpieczne po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 13 i pkt 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 511) oraz § 10 ust. 3 pkt 3 Statutu Powiatu Tarnogórskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2018 r. poz. 5897)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się ponowny apel o podjęcie skutecznych działań zmierzających do ostatecznego rozwiązania problemu unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Powyższy apel kieruje się do:

- 1) Prezesa Rady Ministrów,
- 2) Marszałka Sejmu RP,
- 3) Marszałka Senatu RP,
- 4) Parlamentarzystów Województwa Śląskiego,
- 5) Ministra Środowiska,
- 6) Głównego Inspektora Ochrony Środowiska,
- 7) Wojewody Śląskiego.

§ 3. Występuje się do jednostek samorządu terytorialnego położonych w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice tj, do gmin Tarnowskie Góry, Świerklaniec, Radzionków, Zbroslawice, Tworóg, Wielowieś, Toszek, Rudziniec, Pyskowice, Sośnicowice, Powiatu Gliwickiego, miast na prawach powiatu: Bytom, Piekary Śląskie, Gliwice i Zabrze oraz Metropolii Górnośląsko - Zagłębiowskiej o poparcie działań i podjęcie uchwał wzywających władze publiczne do likwidacji zagrożeń dla życia i zdrowia mieszkańców, które stwarzają niebezpieczne odpady poprodukcyjne po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Powiatu Tarnogórskiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

APEL

do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej o podjęcie skutecznych działań i likwidację zagrożeń jakie stwarzają odpady niebezpieczne po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji

Mając na względzie zapisy art. 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która gwarantuje każdemu z obywateli prawo do ochrony zdrowia oraz obowiązek władz publicznych do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska Rada Powiatu Tarnogórskiego zwraca się z ponownym apelem do Rządu, Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o zobowiązanie właściwych organów do podjęcia skutecznych działań i ostateczną likwidację zagrożeń stwarzanych przez niebezpieczne odpady poprodukcyjne po działalności Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji.

Prowadzone od wielu lat obserwacje zanieczyszczenia gleby i ziemi na tych terenach wskazują na bardzo wysokie poziomy zanieczyszczeń, których szkodliwe oddziaływanie na środowisko zostało potwierdzone w licznych opracowaniach naukowych i technicznych przygotowanych m.in. przez śląskie ośrodki badawcze oraz pracownie projektowe: Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o. o., Politechnikę Śląską Wydział Inżynierii Materiałowej i Metalurgii, Główny Instytut Górnictwa, Instytut Gospodarki Odpadami, „CITEC” S.A. z Katowic, PPW „Czyste Powietrze” Sp. z o.o. z Wrocławia i „EKOLOG Systems” Sp. z o.o. z Poznania.

Z analizy wyników badań pozyskanych w ramach prowadzonego monitoringu wód podziemnych stwierdzono wysokie stężenia takich pierwiastków jak arsen, bar, bor, cynk, kadm, ołów czy stront. Wszystkie odpady poprodukcyjne Zakładów Chemicznych zalicza się do grupy odpadów szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Zawierają one w swoim składzie trucizny (rozpuszczalne związki baru i strontu) lub środki szkodliwe (związki boru, cynku, miedzi). Substancje te w sposób negatywny wpływają na wszystkie organizmy żywe, a ich działanie określa się jako toksyczne, rakotwórcze, mutagenne, teratogenne, a także szkodliwie wpływające na płodność i rozrodczość wszystkich organizmów żywych.

Funkcjonujące od 1922 r. przedsiębiorstwo było jednym z największych w kraju producentów chemicznych związków nieorganicznych a jego odpady poprodukcyjne przez całe dziesięciolecia deponowane były na zwalówiskach wokół zakładu bez odpowiedniego zabezpieczenia, co doprowadziło do skażenia zarówno gleby, jak i wód powierzchniowych i podziemnych. Chemikalia wymywane ze zwalówisk zanieczyszczają wody Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330-Gliwice, który stanowi rezerwuuar wody pitnej dla północno-zachodniej części Aglomeracji Górnośląskiej.

W związku z wpisem Zakładów Chemicznych na krajową listę największych trucicieli („Lista 80”) procesowi likwidacji tego przedsiębiorstwa towarzyszyły działania zmierzające do trwałego ograniczenia zanieczyszczania środowiska odpadami niebezpiecznymi.

Opracowano i wdrożono program pn. *„Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330-Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji”*.

W ramach realizacji tego przedsięwzięcia wybudowano składowisko odpadów niebezpiecznych o powierzchni ponad 13 ha, na które zgodnie z przyjętą technologią i celami programu mają trafić wszystkie odpady poprodukcyjne w ilości około 1,5 mln m³.

W latach 2000-2011 unieszkodliwiono około 1 mln m³ odpadów niebezpiecznych, co stanowi około 70% planowanego zakresu rzeczowego. Na realizację powyższego wydatkowano ze środków publicznych około 228 mln złotych, z czego 218 mln zł to środki pozyskane i wydatkowane przez likwidatora z budżetu państwa, zaś kwota 10 mln zł to pieniądze pozyskane przez Starostę Tarnogórskiego z funduszy ochrony środowiska.

Działania te nie doprowadziły do osiągnięcia planowanego efektu ekologicznego, gdyż nadal pozostają do wykonania prace związane z unieszkodliwieniem ok. 425 tys. m³ odpadów zalegających na zwałowiskach nr 1, 4, 4a i 6, dokończenie wyburzeń oraz rekultywacja terenu zwałowisk i obszaru byłych Zakładów Chemicznych. Bez wykonania tych prac, rozwiązanie problemu „bomby ekologicznej” jest niemożliwe.

W związku z ponad 5-letnim zastojem w realizacji tej inwestycji Rada Powiatu Tarnogórskiego uchwałą nr XXI/158/2016 z dnia 24 maja 2016 r. zaapelowała do Parlamentarzystów Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicieli Rządu RP oraz innych instytucji państwowych o pilne podjęcie działań niezbędnych do kompleksowej i ostatecznej likwidacji zagrożeń mieszkańców obszaru Śląska, zamieszkujących w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice, które stwarzają odpady niebezpieczne po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach. Z podobnym apelem do władz wystąpiły Rady Gmin: Tarnowskie Góry, Świerklaniec, Zbrosławice, Tworóg, Wielowieś, Rudziniec, Pyskowice, Gliwice oraz Zabrze.

Pomimo upływu ponad 1 000 dni od podjęcia poprzedniego apelu żaden ze zgłoszonych wówczas problemów nie został skutecznie rozwiązany. W dalszym ciągu należy skupić się na:

1. Rozstrzygnięciu problemu związanego z prawem własności do gruntów, na których zlokalizowane jest zwałowisko nr 1, które to prawo w 2004 roku zostało zbyte przez Agencję Mienia Wojskowego na rzecz osób prywatnych
2. Zakończeniu przez organ założycielski-Wojewodę Śląskiego likwidacji Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” i wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego
3. Rozwiązanie zasądzonych wyrokiem sądowym w 2011 r. kwestii roszczeń w kwocie ok. 3,8 mln zł wobec Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” zaspokajanych w drodze egzekucji z nieruchomości przejętych przez Skarb Państwa.
4. Zapewnieniu finansowania dokończenia realizacji zadania ze środków publicznych w wysokości ok. 100 mln zł, bo źródłem powstania problemu „bomby ekologicznej” jest przedsiębiorstwo państwowe, którego właścicielem jest Skarb Państwa.

Z uwagi na niebezpieczeństwo jakie wciąż zalegające odpady stwarzają dla środowiska, zdrowia i życia mieszkańców gmin położonych w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice ponowienie apelu jest w pełni uzasadnione.

Uzasadnienie

W trosce o zdrowie i życie mieszkańców północno-zachodniej części aglomeracji górnośląskiej Rada Powiatu Tarnogórskiego zwraca się z ponownym apelem do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej o podjęcie skutecznych działań i likwidację zagrożeń jakie stwarzają odpady niebezpieczne po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji.

Poprzedni apel w tej sprawie został podjęty przez Radę Powiatu uchwałą nr XXI/158/2016 z dnia 24 maja 2016 r., w który wystąpiono do Parlamentarzystów Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicieli Rządu RP oraz innych instytucji państwowych o pilne podjęcie działań niezbędnych do kompleksowej i ostatecznej likwidacji zagrożeń mieszkańców obszaru Śląska, zamieszkujących w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice, które stwarzają odpady niebezpieczne po przedsiębiorstwie państwowym Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach. Z podobnym apelem do władz wystąpiły Rady Gmin: Tarnowskie Góry, Świerklaniec, Zbroslawice, Tworóg, Wielowieś, Rudziniec, Pyskowice, Gliwice oraz Zabrze.

Pomimo upływu ponad 1 000 dni od podjęcia poprzedniego apelu żaden ze zgłoszonych problemów nie został skutecznie rozwiązany. W dalszym ciągu należy skupić się na:

1. Rozstrzygnięciu problemu związanego z prawem własności do gruntów, na których zlokalizowane jest zwałowisko nr 1, które to prawo w 2004 roku zostało zbyte przez Agencję Mienia Wojskowego na rzecz osób prywatnych.

2. Zakończeniu przez organ założycielski-Wojewodę Śląskiego likwidacji Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” i wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego.

3. Rozwiązanie zasądzonych wyrokiem sądowym w 2011 r. kwestii roszczeń wobec Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” zaspokajanych w drodze egzekucji z nieruchomości przejętych przez Skarb Państwa.

4. Zapewnieniu finansowania dokończenia realizacji zadania ze środków publicznych, bo źródłem powstania problemu „bomby ekologicznej” jest przedsiębiorstwo państwowe, którego właścicielem jest Skarb Państwa.

Rozwiązanie wyżej wymienionych problemów wykracza poza właściwości i możliwości Powiatu Tarnogórskiego i Starosty Tarnogórskiego reprezentującego Skarb Państwa.

Mając na uwadze powyższe oraz zdrowie i życie mieszkańców gmin położonych w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice ponowienie apelu należy uznać za w pełni uzasadnione.